

Datum van inontvangstneming : 29/11/2018

Zaak C-618/18

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

1 oktober 2018

Verwijzende rechter:

Giudice di pace di L'Aquila (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

19 september 2018

Verzoekende partij:

████████████████████

Verwerende partij:

Ministero della Giustizia

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Bij de Giudice di pace (vrederechter) van L'Aquila ingesteld beroep tot verkrijging van een rechterlijk bevel strekkende tot veroordeling van het ministero di Giustizia (ministerie van Justitie) tot betaling aan verzoeker, een Giudice di pace (hierna: „vrederechter”) met minstens 14 jaren dienst, van het bedrag van 4 500 EUR aan vakantiegeld, dat overeenkomt met een maandsalaris voor augustus 2016.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het prejudiciële verzoek

Het verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU betreft de eventuele onverenigbaarheid van de nationale regeling inzake de civiele aansprakelijkheid van magistraten en de beroepswerkzaamheid van vrederechters met het Unierecht, en de eventuele rechtstreekse werking van arresten van het Hof van Justitie in de nationale rechtsorde.

Prejudiciële vragen

1) Moeten de algemene beginselen van het geldende Unierecht, te weten de beginselen van voorrang van het Unierecht, van rechtszekerheid, van bescherming van het gewettigd vertrouwen, van „equality of arms”, van een doeltreffende voorziening in rechte, van het recht op een onafhankelijk gerecht en, meer algemeen, op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, juncto artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, in het licht van de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie inzake aansprakelijkheid van de Italiaanse Staat wegens kennelijke schending van het gemeenschapsrecht door de rechter in laatste aanleg, in de arresten [van 30 september 2003, [REDACTED] C-224/01, EU:C:2003:513; 13 juni 2006, *Traghetti del Mediterraneo*, C-173/03, EU:C:2006:391, en 24 november 2011, *Commissie/Italië*, C-379/10, EU:C:2011:775], aldus worden uitgelegd dat die bepalingen en de aangehaalde rechtspraak van het Hof van Justitie in de weg staan aan een wettelijke bepaling als die welke in de onderhavige zaak is ingevoerd bij legge n. 18/2015 (wet nr. 18/2015), die door een lidstaat ten gunste van zichzelf en zijn overheidsdiensten is vastgesteld met het uitdrukkelijke voornemen daarmee uitvoering te geven aan de aangehaalde arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie, maar in wezen bedoeld is om de gevolgen daarvan teniet te doen en de nationale rechtspraak te beïnvloeden, waarbij volgens de nieuwe bewoordingen van artikel 2, alinea’s 3 en 3bis, van legge 13 aprile 1988, n. 117, sulla responsabilità civile dei magistrati (wet nr. 117 van 13 april 1988 inzake de civiele aansprakelijkheid van magistraten) een begrip van aansprakelijkheid wegens opzet of grove schuld „in geval van kennelijke schending van zowel de wet als het Unierecht” in het leven wordt geroepen. Door die nationale bepaling wordt de nationale rechter namelijk voor de keuze gesteld – die, indien zij wordt gemaakt, hoe dan ook een civiele en tuchtrechtelijke aansprakelijkheid jegens de staat oplevert in rechtszaken waarin dezelfde overheidsdienst in wezen partij is –, zoals in de onderhavige zaak, om de nationale wettelijke bepaling te schenden door deze buiten toepassing te laten en het Unierecht, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie, toe te passen, of daarentegen het Unierecht te schenden door de nationale wettelijke bepaling toe te passen die in de weg staat aan de toekenning van een doeltreffende voorziening in rechte en in strijd is met artikel 1, lid 3, en artikel 7 van richtlijn 2003/88, met de clausules 2 en 4 van de bij richtlijn 1999/70 uitgevoerde raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd en met artikel 31, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zoals uitgelegd in de rechtspraak van het Hof van Justitie in de arresten [van 1 maart 2012, [REDACTED] C-393/10, EU:C:2012:110, en 29 november 2017, [REDACTED] C-214/16, EU:C:2017:914]?

2) Alleen indien vraag onder 1) bevestigend wordt beantwoord: kan de beslissing van het Hof van Justitie in de onderhavige prejudiciële zaak, waarbij wordt vastgesteld dat artikel 2, alinea’s 3 en 3 bis, van wet nr. 117 van 13 april 1988 in strijd is met het Unierecht, in het kader van een hoofdgeding waarin de verwerende partij een overheidsdienst is, rekening houdend met het standpunt dat

[REDACTED]

de Corte costituzionale (grondwettelijk hof, Italië) heeft ingenomen [in het arrest] nr. 269/2017 van 14 december 2017 na het arrest [van het Hof van Justitie van 5 december 2010, M.A.S. en M.B., C-42/17, EU:C:2017:936], in het licht van artikel 31, lid 2, en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, artikel 267 VWEU en artikel 4 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, dan worden gelijkgesteld met een door de nationale rechter rechtstreeks toe te passen Unierechtelijke bepaling met directe werking, op grond waarvan de daarmee strijdige nationale regeling buiten toepassing kan worden gelaten?

3) Alleen indien de vraag onder 1) bevestigend wordt beantwoord: kan een „Magistrato Ordinario o ‚togato’” (gewone rechter of beroepsrechter) dan voor de toepassing van clause 4 van de bij richtlijn 1999/70 uitgevoerde raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd worden aangemerkt als een met de „Giudice di Pace” (vrederechter) – als werknemer met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd – vergelijkbare werknemer in vaste dienst, wanneer de vrederechter hetzelfde aantal dienstjaren heeft als de gewone rechter, indien beide rechters dezelfde rechterlijke taken verrichten maar de selectieprocedure om het ambt van gewone rechter uit te oefenen (op basis van bewijzen van kwalificatie en examens en met vaste benoeming, waarbij de aanstelling voor onbepaalde tijd definitief is, behalve in zelden voorkomende gevallen van ernstige tekortkoming in de nakoming van de ambtelijke verplichtingen) verschilt van die om het ambt van vrederechter uit te oefenen [op basis van bewijzen van kwalificatie en met benoeming voor een bepaalde tijd, die naargelang de uitkomst van een periodieke beoordeling door de Consiglio superiore della magistratura (Hoge Raad voor de rechterlijke macht) kan worden verlengd en onmiddellijk kan worden beëindigd indien het werk van de „Giudice onorario” (honorair rechter) negatief wordt beoordeeld]?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

- Richtlijn 1999/70/EG van de Raad van 28 juni 1999 betreffende de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd (PB 1999, L 175, blz. 43; hierna: „richtlijn 1999/70/EG”). In het bijzonder, de hierna vermelde clauses van de bij die richtlijn uitgevoerde raamovereenkomst (hierna: „raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd”): clause 2, leden 1, 2 en 4, clause 4 en clause 5.
- Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd (PB 2003, L 299, blz. 9). In het bijzonder, artikel 7, met als opschrift „Jaarlijkse vakantie”.
- Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (PB 2016, C 202, blz. 398). In het bijzonder, artikel 31, lid 2, en artikel 47.

- Arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 1 maart 2012, ██████████ C-393/10, EU:C:2012:110, en 29 november 2017, ██████████, C-214/16, EU:C:2017:914.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

- De volgende bepalingen van de Costituzione della Repubblica Italiana (grondwet van de Italiaanse Republiek):

Artikel 36: „Werknemers hebben recht op een salaris dat in verhouding staat tot de omvang en de kwaliteit van hun arbeid, en dat op zijn minst toereikend is om voor zichzelf en hun gezin een vrij en waardig bestaan te verzekeren.

[...]

Werknemers hebben recht op wekelijkse rusttijd en op jaarlijkse vakantie met behoud van loon, en kunnen daar geen afstand van doen”.

In artikel 97 is met name het beginsel verankerd dat voor toegang tot de overheidsdiensten een vergelijkend onderzoek moet worden afgelegd, behalve in de bij de wet bepaalde gevallen.

Artikel 102 bepaalt onder meer dat het rechterlijk ambt wordt uitgeoefend door gewone rechters.

Artikel 106: „Rechters worden benoemd op basis van een vergelijkend onderzoek.

Volgens de wet op de rechterlijke organisatie kunnen honorair rechters worden aangesteld – ook via verkiezingen – voor alle functies die door alleensprekende rechters worden uitgeoefend. [...]”.

Artikel 111: „Recht wordt gesproken in het kader van een bij wet geregeld eerlijk proces.

Elke proces wordt tussen partijen gevoerd op tegenspraak, op voet van gelijkheid en voor een onafhankelijke en onpartijdige rechter. [...]”.

Artikel 117: „De wetgevende macht wordt door de staat en de regio’s uitgeoefend met inachtneming van zowel de grondwet als de verplichtingen uit hoofde van het communautaire en het internationale recht. [...]”.

- Decreto legislativo del 15 giugno 2015, n. 81, recante „Disciplina organica dei contratti di lavoro” (wetsbesluit nr. 81 van 15 juni 2015 houdende „Organieke regeling van arbeidsovereenkomsten”). Met name artikel 1, dat luidt als volgt: „[d]e overeenkomst voor onbepaalde tijd voor het verrichten van arbeid in een ondergeschiktheidsverhouding is de normale arbeidsverhouding”. Artikel 25, met als opschrift „Non-discriminatiebeginsel”, bepaalt het volgende: „[v]oor werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd gelden dezelfde

■■■■■

loon- en arbeidsvoorwaarden als die welke in de onderneming gelden voor vergelijkbare werknemers in vaste dienst – waarbij de werknemers in aanmerking worden genomen die op basis van de bij collectieve overeenkomsten vastgestelde indelingscriteria op hetzelfde niveau zijn ingedeeld –, met inachtneming van de periode waarin arbeid is verricht, tenzij dat objectief onverenigbaar is met de aard van de overeenkomst voor bepaalde tijd”.

- Artikel 2109 codice civile (Italiaans burgerlijk wetboek), waarin het recht op jaarlijkse vakantie met behoud van loon voor werknemers is geregeld.

- Artikel 10 van decreto legislativo dell'8 aprile 2003, n. 66, recante „Attuazione delle direttive 93/104/CE e 2000/34/CE” (wetsbesluit nr. 66 van 8 april 2003 houdende „Uitvoering van richtlijnen 93/104/EG en 2000/34/EG”) luidt als volgt: „1. Onverminderd artikel 2109 van het burgerlijk wetboek, hebben werknemers recht op minstens vier weken jaarlijkse vakantie met behoud van loon. [...]

2. Voornoemde minimumperiode van vier weken kan niet worden vervangen door een overeenkomstige vergoeding voor niet-opgenomen vakantie, behalve in geval van beëindiging van de arbeidsverhouding. [...]

- Artikelen 8 bis en 9 van legge del 2 aprile 1979, n. 97, recante „Norme sullo stato giuridico dei magistrati e sul trattamento economico dei magistrati ordinari e amministrativi” (wet nr. 97 van 2 april 1979 houdende „Bepalingen betreffende het juridische statuut en het salaris van gewone rechters en bestuursrechters”), waarbij respectievelijk de jaarlijkse vakantie en het salaris van gewone magistraten worden geregeld.

- Legge del 21 novembre 1991, n. 374, recante „Istituzione del giudice di pace” (wet nr. 374 van 21 november 1991 betreffende de „Invoering van het ambt van vrederechter”). Met name artikel 1, „Invoering van het ambt van vrederechter en functies”, dat luidt als volgt: „1. Het ambt van vrederechter wordt ingevoerd. Deze spreekt recht in civiele zaken en strafzaken en treedt op als bemiddelaar in civiele zaken overeenkomstig de bepalingen van de onderhavige wet.

2. Het ambt van vrederechter wordt bekleed door een honorair rechter die tot de rechterlijke macht behoort. [...]

Voorts worden de volgende artikelen van genoemde wet aangehaald: artikel 3 betreffende de „organieke functie van het ambt van vrederechter”; artikel 4 betreffende de „toelating tot de stage” op basis van een selectieprocedure op grond van bewijzen van kwalificatie”; artikel 4 bis betreffende „stage en benoeming”; artikel 5 betreffende „benoemingsvereisten”; artikel 6 betreffende „cursussen voor vrederechters”; artikel 7 betreffende de „duur van het ambt van en de aanstelling als vrederechter”; artikel 8 betreffende „onverenigbaarheden”; artikel 9 betreffende „afzetting, ontheffing en tuchtsancties”; artikel 10 betreffende de „plichten van de vrederechter”; artikel 11 betreffende „vergoedingen toekomende aan vrederechters”, dat voorziet in de betaling van een vergoeding voor iedere terechtzitting en voor iedere voltooide procedure, alsmede in een

onkostenvergoeding voor iedere daadwerkelijk vervulde arbeidstijd van een maand.

- Artikel 1 van legge del 18 maggio 1974, n. 217, recante „Sistemazione giuridico-economica dei vice pretori onorari incaricati di funzioni giudiziarie” (wet nr. 217 van 18 mei 1974 betreffende „Juridisch statuut en salarisregeling van de met gerechtelijke taken belaste plaatsvervangende honorair kantonrechters”, bepaalt dat met gerechtelijke taken belaste plaatsvervangende honorair kantonrechters voor onbepaalde tijd in dienst worden genomen, tot aan de pensioengerechtigde leeftijd, en hetzelfde salaris ontvangen als gewone rechters van de Tribunale (rechterlijke instanties in eerste aanleg).

- Ten slotte wordt verwezen naar de regeling inzake de civiele aansprakelijkheid van rechters, die ook van toepassing is op vrederechters en is vastgelegd in de artikelen 1, 2 en 8 van legge del 13 aprile 1988, n. 117, su „Risarcimento dei danni cagionati nell’esercizio delle funzioni giudiziarie e responsabilità civile dei magistrati” (wet nr. 117 van 13 april 1988 betreffende „Vergoeding van schade die in het kader van de uitoefening van de rechtsprekende functie is veroorzaakt en inzake de civiele aansprakelijkheid van magistraten”).

In het kader van de eerste prejudiciële vraag is met name artikel 2 van die wet, met als opschrift „Aansprakelijkheid wegens opzet of grove schuld”, relevant, dat luidt als volgt:

„1. Eenieder die onterecht schade heeft ondervonden door een gedraging, een handeling of een beslissing van een rechter die in het kader van de uitoefening van zijn functie blijkt heeft gegeven van kwade trouw of grove schuld, ofwel door rechtsweigering, kan een vordering tot vergoeding van materiële en immateriële schade tegen de staat instellen.

2. Onverminderd alinea’s 3 en 3-bis en behoudens in geval van kwade trouw, kan de uitlegging van rechtsregels noch de beoordeling van feiten en bewijzen, in het kader van de uitoefening van de rechterlijke functies, tot aansprakelijkheid leiden.

3. Van grove schuld is sprake in geval van: kennelijke schending van zowel de wet als het Unierecht, het verdraaien van feiten of bewijzen, de bewering van een feit waarvan het bestaan volgens de processtukken ondubbelzinnig uitgesloten is, ontkenning van een feit waarvan het bestaan uit de processtukken onmiskenbaar blijkt, of vaststelling van een maatregel ter bescherming van personen of goederen buiten de bij wet bepaalde gevallen of zonder opgaaf van redenen.

3-bis [...] Bij de vaststelling of er sprake is van kennelijke schending van zowel de wet als het Unierecht, wordt inzonderheid rekening gehouden met de mate van duidelijkheid en nauwkeurigheid van de geschonden regels en de onverschoonbaarheid en ernst van de schending. In geval van kennelijke schending van het Unierecht moet tevens worden nagegaan of de verplichting tot prejudiciële verwijzing uit hoofde van artikel 267, derde alinea, van het Verdrag

[REDACTED]

betreffende de werking van de Europese Unie is nagekomen, en of de handeling of de maatregel niet in strijd is met de uitlegging door het Hof van Justitie van de Europese Unie”.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure

- 1 Sinds april 2002 oefent [REDACTED] (hierna: „verzoeker”) het ambt van vrederechter uit bij het Ufficio di l’Aquila.
- 2 Uit de als bijlage gevoegde stukken blijkt dat verzoeker voornoemde activiteiten zonder onderbreking heeft uitgeoefend, en 3 039 civiele zaken heeft behandeld tussen 2003 en 2017, en 356 strafzaken van 2002 tot heden. Bovendien heeft verzoeker stukken overgelegd waaruit blijkt dat hij tijdens een periode van drie jaar, van 2015 tot en met 2017, minstens drie terechtzittingen per week heeft gehouden, met uitzondering van de vakantieperiode van augustus.
- 3 Tijdens die vakantieperiode ontvangt verzoeker geen salaris, aangezien volgens artikel 11 van wet nr. 374 van 21 november 1991 enkel salaris kan worden ontvangen indien het ambt daadwerkelijk wordt uitgeoefend. Die salarisregeling verschilt van die van gewone rechters, zogenoemde „beroepsrechters”, die volgens artikel 8 bis van wet nr. 97 van 2 april 1979 recht hebben op een jaarlijkse vakantieperiode van 30 dagen.
- 4 Op 28 juli 2017 heeft verzoeker bij de vrederechter van L’Aquila (hierna: „verwijzende rechter”) een beroep tot verkrijging van een rechterlijk bevel ingesteld, strekkende tot veroordeling van het ministero di Giustizia tot betaling aan verzoeker van het bedrag van 4 500 EUR, dat volgens verzoeker overeenkomt met het maandsalaris waarop een gewone rechter met minstens 14 jaren dienst die reeds driemaal een beoordelingsgesprek heeft gehad, recht heeft voor de maand augustus 2016.
- 5 Bij beschikking van 31 juli 2017 heeft de verwijzende rechter vier prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie voorgelegd in zaak C-472/17.
- 6 Naast verzoeker hebben in deze zaak de Unione nazionale giudici di pace (nationale vereniging van vrederechters, Unagipa), de Italiaanse regering en de Europese Commissie schriftelijke opmerkingen ingediend.
- 7 Bij beschikking van 6 september 2018, EU:C:2018:684, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie het verzoek van de verwijzende rechter om een prejudiciële beslissing kennelijk niet-ontvankelijk verklaard. In de motivering van deze beschikking heeft het Hof van Justitie in de punten 30 en 31 erop gewezen dat de Giudice di pace in zijn verwijzingsbeschikking uitdrukkelijk heeft vermeld dat, indien hij zich in het hoofdgeding bevoegd zou verklaren, hij in de plaats van de wettelijk bevoegde rechter zou treden, terwijl de in artikel 267 VWEU geregelde samenwerking tussen het Hof en de nationale rechterlijke instanties veronderstelt

dat de verwijzende rechter bevoegd is om uitspraak te doen over het geschil in het hoofdgeding, zodat dat geschil niet louter hypothetisch wordt geacht.

Voornaamste argumenten van de partijen in het hoofdgeding

- 8 Verzoeker voert om te beginnen aan dat vrederechters werkzaam zijn in een ondergeschiktheidsverhouding. Dit blijkt in het bijzonder uit de op vrederechters rustende verplichting om een dienstregeling en de kalender van de terechtzittingen na te leven, die in specifieke tabellen zijn vastgelegd door de Consiglio superiore della magistratura (Hoge Raad voor de rechterlijke macht, hierna: „CSM”) alsmede uit het feit dat vrederechters onder het gezag van de voorzitter van de Tribunale vallen.
- 9 Dat vrederechters werkzaam zijn in een ondergeschiktheidsverhouding, heeft volgens verzoeker tot gevolg dat artikel 7 van richtlijn 2003/88/EG op hen van toepassing is. Volgens dat artikel wordt „aan alle werknemers jaarlijks een vakantie met behoud van loon van ten minste vier weken [...] toegekend, overeenkomstig de in de nationale wetten en/of gebruiken geldende voorwaarden voor het recht op en de toekenning van een dergelijke vakantie”. Ook in het nationale recht wordt een dergelijk recht op een jaarlijkse vakantie van ten minste vier weken met behoud van loon aan werknemers toegekend, en wel in artikel 36 van de grondwet, artikel 2109 van het burgerlijk wetboek en in artikel 10 van wetsbesluit nr. 66 van 8 april 2003.
- 10 Voorts betoogt verzoeker dat overeenkomstig clause 2, punt 1, en clause 4, punten 1, 2 en 4, van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd voor vrederechters dezelfde arbeidsvoorwaarden gelden als die welke gelden voor gewone rechters met dezelfde anciënniteit. Laatstgenoemden zijn namelijk „vergelijkbare werknemers in vaste dienst” in de zin van clause 4 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, met als gevolg dat vrederechters niet minder gunstig mogen worden behandeld dan gewone rechters, tenzij het verschil in behandeling om objectieve redenen is gerechtvaardigd, wat volgens verzoeker in casu echter niet het geval is.
- 11 Dit verbod van discriminatie tussen werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd en vergelijkbare werknemers in vaste dienst is in de Italiaanse rechtsorde omgezet bij artikel 6 van wetsbesluit nr. 368 van 6 september 2001, dat vervolgens, met ingang van 25 juni 2015, is vervangen door artikel 25 van wetsbesluit nr. 81 van 15 juni 2015.
- 12 Daarenboven benadrukt verzoeker dat het feit dat vrederechters werkzaam zijn in een ondergeschiktheidsverhouding volgt uit de rechtstreekse toepasselijkheid ten aanzien van de Italiaanse staat en overheidsdiensten van genoemde richtlijnen 1999/70/EG en 2003/88/EG, zoals uitgelegd in de relevante arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie, in het bijzonder in het arrest van 1 maart 2012, ██████████ C-393/10, EU:C:2012:110.

- [REDACTED]
- 13 Dat de richtlijnen 1999/70/EG en 2003/88/EG zijn geschonden, wordt volgens hem bevestigd door:
- besluit nr. 102/2013 van het Europees Comité voor Sociale Rechten betreffende het collectief klachtrecht, dat op 16 november 2016 is gepubliceerd en ziet op socialezekerheidsrechten van vrederechters;
 - mededeling DG EMPL/B2/DA-MAT/sk (2016), waarin de Commissie van de Europese Unie heeft aangekondigd dat zij voornemens was een inbreukprocedure in te leiden betreffende de verenigbaarheid van de nationale regeling inzake de door honorair rechters verrichte diensten met het recht van de Europese Unie, meer in het bijzonder wat betreft de opeenvolging van arbeidsovereenkomsten voor bepaalde duur (clause 5 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd), het verschil in vergoeding (clause 5 van die overeenkomst) en vakantie (artikel 7 van richtlijn 2003/88, juncto clause 4 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd);
 - de mededeling van 23 maart 2017 waarbij de voorzitter van de Commissie verzoekschriften van het Europees Parlement, naar aanleiding van de bijeenkomst van 28 februari 2017 waar een aantal verzoekschriften betreffende de arbeidsvoorwaarden van vrederechters in Italië zijn besproken, het ministero di Giustizia heeft verzocht de nodige maatregelen te nemen om te voorkomen dat „beroepsrechters en honorair rechters verschillend worden behandeld op juridisch, financieel en sociaal vlak”.
- 14 Vervolgens gaat verzoeker in op de vraag betreffende de bevoegdheid van de aangezochte vrederechter. In dat verband merkt hij op dat, aangezien vrederechters werkzaam zijn in een ondergeschiktheidsverhouding, het verzoekschrift overeenkomstig het nationale recht had moeten worden ingediend bij de Tribunale (rechter in eerste aanleg), die bevoegd is ten aanzien van arbeidsgeschillen, dan wel bij de Giudice amministrativo (bestuursrechter). Volgens verzoeker is dat criterium in casu echter niet van toepassing als gevolg van de vaste rechtspraak van de Corte di cassazione (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië) volgens welke, zoals onlangs is herhaald in arrest nr. 13721 van 31 mei 2017 van de Corte di cassazione in verenigde kamers, de door de vrederechter verstrekte dienstverlening vrijwillige dienstverlening is die niet kan worden aangemerkt als een openbaar ambt, en bijgevolg uitsluitend op basis van de waarde van de zaak moet worden bepaald welke rechter bevoegd is voor het verzoek betreffende de financiële regeling van dergelijke honorair ambtenaren.
- 15 Volgens verzoeker gaat die rechtspraak uit van een onjuiste toepassing van de door het Hof van Justitie geformuleerde criteria op basis waarvan wordt bepaald of sprake is van arbeid in een ondergeschiktheidsverhouding. Die rechtspraak is derhalve in strijd met de beginselen die ten grondslag liggen aan de toepassing van genoemde Unieregeling.

- 16 De Europese Commissie stelt in haar schriftelijke opmerkingen in zaak C-472/17 dat het Hof bij de beantwoording van de prejudiciële vragen rekening dient te houden met de volgende overwegingen:

„1. Voor zover de vrederechter gedurende bepaalde tijd voor een andere persoon en onder diens gezag prestaties verricht in ruil waarvoor hij een salaris ontvangt, is hij een werknemer in de zin van richtlijn 2003/88/EG en richtlijn 1999/70/EG. Het staat evenwel aan de nationale rechter om dit aan de hand van die criteria te beoordelen.

2. Vrederechters zijn met beroepsrechters vergelijkbare werknemers in de zin van clause 4 van de raamovereenkomst, tenzij een verschil blijkt uit de inhoud van de verrichte werkzaamheden en de toegangsvereisten tot hun respectieve ambten, mits deze vereisten: a) voorzien in onderscheiden academische kwalificaties of een verschillende ervaring, b) verband houden met het voorwerp van deze functies, en c) geen verband houden met de duur van de arbeidsverhouding. Het staat evenwel aan de nationale rechter om dit aan de hand van die criteria te beoordelen.

3. Voor zover onderscheiden academische kwalificaties of een verschillende ervaring vereist zijn om toegang tot het ambt van vrederechter en dat van beroepsrechter te verkrijgen enerzijds en de selectieprocedures gebaseerd zijn op vereisten die verband houden met het voorwerp van de uit te oefenen functies en geen verband houden met hun ambtstermijn – omstandigheden welke door de nationale rechter moeten worden onderzocht –, kunnen deze omstandigheden volgens de Commissie in beginsel worden aangemerkt als een objectieve rechtvaardiging voor een verschil in behandeling ter zake van het genot van het recht op vakantie met behoud van loon.

Dit verschil tussen de toegangsvereisten voor hun respectieve ambten kan evenwel niet rechtvaardigen dat vrederechters worden uitgesloten van het recht op vakantie met behoud van loon”.

- 17 Dit standpunt van de Europese Commissie wordt in wezen bevestigd in de mededeling van 28 februari [2017] van de Commissie verzoekschriften van het Europees Parlement betreffende verzoekschriften nr. 1328/2015, 1376/2015, 0028/2016, 0044/2016, 0177/2016, 0214/2016, 0333/2016, 0889/2016, 1184/2016, 1202/2016, 0757/2017, 0763/2017, 0778/2017, 0779/2017 en 0780/2017, waarin het volgende staat te lezen: „[d]e Commissie is van oordeel dat de arbeidsvoorwaarden van honorair magistraten en honorair rechters niet minder gunstig mogen zijn dan die van beroepsmagistraten en rechters met een vaste benoeming, aangezien laatstgenoemden kunnen worden beschouwd als ‚vergelijkbare werknemers in vaste dienst‘ als bedoeld in clause 3, punt 2, van de raamovereenkomst [inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd]”.
- 18 De Italiaanse regering betoogt in haar opmerkingen in zaak C-472/17 dat de vrederechter niet valt onder het begrip „werknemer met een arbeidsovereenkomst

[REDACTED]

voor bepaalde tijd” als bedoeld in de richtlijnen 2003/88 en 1999/70 en in artikel 31, lid 2, van het Handvest; dat de gewone rechter niet kan worden aangemerkt als een „vergelijkbare werknemer in vaste dienst” in de zin van clause 4 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd; dat er tussen de twee soorten rechters hoe dan ook beroepsmatige en functionele verschillen bestaan die „objectieve redenen” vormen om ten aanzien van vrederechters niet de voor gewone rechters geldende salarisregeling toe te passen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

- 19 Alvorens inhoudelijk op de voorgelegde prejudiciële vragen in te gaan, maakt de verwijzende rechter enkele algemene opmerkingen over de positie van vrederechters in de Italiaanse rechtsorde.
- 20 In de eerste plaats legt de verwijzende rechter de nadruk op de tegenstrijdige uitspraken van de hoogste rechterlijke instanties, die enerzijds vaststellen dat honorair rechters dezelfde functies als de gewone rechters uitoefenen [standpunt van de Corte di cassazione in beschikking nr. 28937/2017 en in arrest nr. 22845/2016], en anderzijds elke vorm van sociale bescherming voor vrederechters uitsluiten op basis van de veronderstelling dat zij niet als „werknemers” kunnen worden aangemerkt [aldus arrest nr. 13721/2017 van de Corte di cassazione in verenigde kamers en arrest nr. 3556/2017 van de Consiglio di stato (hoogste bestuursrechter, Italië)], hetgeen duidelijk in strijd is met de beginselen die het Hof van Justitie heeft ontwikkeld in het arrest van 1 maart 2012, [REDACTED] C-393/10, EU:C:2012:110.
- 21 De bijzondere positie van vrederechters is volgens de verwijzende rechter uniek binnen het Italiaanse rechtstelsel, waarbij sprake is van kennelijke discriminatie ten opzichte van andere categorieën werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd bij de overheid, die ten gevolge van wetgevend ingrijpen en rechterlijke uitspraken voor onbepaalde tijd zijn aangesteld.
- 22 In de tweede plaats verklaart de verwijzende rechter zich bevoegd om uitspraak te doen op de vordering van verzoeker. Dit punt is van bijzonder belang aangezien dezelfde verwijzende rechter in het vorige verzoek om een prejudiciële beslissing (zaak C-472/17) uitdrukkelijk had verklaard dat, indien hij zich in het hoofdgeding bevoegd had verklaard, hij in de plaats van de wettelijk bevoegde rechter zou zijn getreden. Deze verklaring had het Hof van Justitie ertoe gebracht om bij beschikking van 6 september 2018, EU:C:2018:684, het vorige verzoek om een prejudiciële verwijzing kennelijk niet-ontvankelijk te verklaren op grond dat „de in artikel 267 VWEU geregelde samenwerking tussen het Hof en de nationale rechterlijke instanties veronderstelt dat de verwijzende rechter bevoegd is om uitspraak te doen over het geschil in het hoofdgeding, zodat dat geschil niet louter hypothetisch wordt geacht” (zie punt 31 van de beschikking).

- 23 In dit verband merkt de verwijzende rechter op dat de eis van verzoeker moet worden aangemerkt als een vordering tot vergoeding van schade door niet-toepassing van het Unierecht (te weten, de richtlijnen 2003/88 en 1999/70), ten aanzien waarvan de gewone civiele rechter ongetwijfeld bevoegd is, en dientengevolge de verwijzende rechter, gelet op de huidige criteria voor verdeling van zaken. De bevoegdheid van laatstgenoemde rechter wordt bovendien bevestigd in de rechtspraak van het Hof van Justitie, met name in zijn arresten van 15 april 2008, *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, punten 44-51, en 25 november 2010, *Fuß*, C-429/09, EU:C:2010:717, punten 45-48.
- 24 Tot slot gaat de verwijzende rechter in op de vraag of hij onpartijdig en onafhankelijk kan optreden in het hoofdgeding, dat betrekking heeft op de salarisregeling van een persoon die, gelet op het feit dat deze ook vrederechter is, in wezen een „collega” van hem is. In dit verband wordt verwezen naar het arrest van het Hof van Justitie van 27 februari 2018, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, waarin de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Portugese rekenkamer is erkend, niettegenstaande de verzoekende partij de vakorganisatie van de Portugese rechters was.

Eerste prejudiciële vraag

- 25 Ten aanzien van de eerste vraag merkt de verwijzende rechter op dat de in wet nr. 117/1988 vervatte regeling betreffende de civiele aansprakelijkheid van rechters is gewijzigd ten gevolge van de vaststelling van wet nr. 18/2015, waarmee de nationale wetgever beoogde zich te voegen naar de beginselen die door het Hof van Justitie zijn ontwikkeld in de arresten van 30 september 2003, [REDACTED] C-224/01, EU:C:2003:513; 13 juni 2006, *Traghetti del Mediterraneo*, C-173/03, EU:C:2006:391, en 24 november 2011, *Commissie/Italië*, C-379/10, EU:C:2011:775. Volgens die arresten dienen de rechters van een lidstaat, om overheidsaansprakelijkheid te voorkomen, een nationale regeling die in strijd is met Unierecht dat rechtstreekse werking heeft buiten toepassing te laten of, waar mogelijk, de nationale regeling conform het Unierecht uit te leggen.
- 26 De verwijzende rechter herinnert eraan dat de Italiaanse wetgever, door in het verleden overeenkomstig de artikelen 2, leden 1 en 2, van legge 13 aprile 1988, n. 117, sul risarcimento dei danni cagionati nell’ esercizio delle funzioni giudiziarie e responsabilità civile dei magistrati (wet nr. 117 van 13 april 1988 betreffende de vergoeding van schade die in het kader van de uitoefening van de rechtsprekende functie is veroorzaakt, en inzake de civiele aansprakelijkheid van magistraten) de aansprakelijkheid van de Italiaanse staat voor schade die particulieren hebben geleden ten gevolge van schending van het recht van de Unie door een nationale rechterlijke instantie die in laatste aanleg uitspraak doet, in elk opzicht uit te sluiten wanneer die schending voortvloeit uit een uitlegging van rechtsregels of een beoordeling van de feiten of de bewijzen door die rechterlijke instantie, en door die aansprakelijkheid te beperken tot gevallen van opzet of grove schuld, de verplichtingen niet is nagekomen die op haar rusten krachtens het algemene beginsel van aansprakelijkheid van de lidstaten voor schending van het recht van

[REDACTED]

de Unie door een nationale rechterlijke instantie die in laatste aanleg uitspraak doet.

- 27 De verwijzende rechter wijst erop dat volgens de nieuwe bewoordingen van artikel 2, alinea's 3 en 3 bis, van wet nr. 117/1988, zoals gewijzigd bij wet nr. 18/2015, een begrip „aansprakelijkheid wegens kwade trouw of grove schuld van rechters” wordt ingevoerd, waarvan zowel in geval van kennelijke schending van de wet als in geval van kennelijke schending van het Unierecht sprake is. De gelijkstelling van deze twee vormen van schending is in strijd met het Unierecht en met de desbetreffende rechtspraak van het Hof van Justitie, aangezien in de onderhavige zaak de nationale rechter daardoor voor de keuze wordt gesteld:
- de nationale wetgeving (wet nr. 374/1991, voor zover daarin het recht op vakantie met behoud van loon van vrederechters wordt uitgesloten) te schenden door deze buiten toepassing te laten en in de plaats daarvan het Unierecht (richtlijn 2003/88, de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd en het Handvest van de grondrechten van de EU zoals uitgelegd door het Hof van Justitie in zijn arrest in de zaken C-393/10, [REDACTED] en C-214/16, [REDACTED] toe te passen, of
 - het Unierecht te schenden door de bovengenoemde nationale wetgeving toe te passen.
- 28 In het vorige verzoek om een prejudiciële beslissing in zaak C-472/17 achtte de verwijzende rechter het niet nodig om deze prejudiciële vraag te stellen, omdat volgens hem het hiervoor geschetste conflict tussen de nationale regeling en het Unierecht door middel van uitlegging kon worden opgelost door de nationale regeling uit hoofde van het beginsel van voorrang van het Unierecht buiten toepassing te laten.
- 29 Volgens de verwijzende rechter werd dat beginsel weer ter discussie gesteld door de beschikking van het Hof van Justitie van 6 september 2018 in zaak C-472/17, waarbij het vorige verzoek om een prejudiciële beslissing kennelijk niet-ontvankelijk werd verklaard. Het Hof heeft daarin namelijk geen rekening gehouden met het argument – waarmee de verwijzende rechter het eens is –, dat het door verzoeker ingeroepen recht is gebaseerd op de rechtstreekse werking van het Unierecht, dat voorrang heeft op het nationale recht. Volgens de verwijzende rechter is het antwoord van het Hof van Justitie op de eerste prejudiciële vraag derhalve van groot belang.

Tweede prejudiciële vraag

- 30 De verwijzende rechter haalt arrest nr. 269 van de Corte costituzionale (grondwettelijk hof, Italië) van 14 december 2017 aan, waarin, onder andere, een aantal criteria zijn vastgelegd die de nationale rechter moet in acht nemen in geval van „een dubbele prejudiciële procedure”, dat wil zeggen geschillen waarin zowel

over de grondwettigheid als over de verenigbaarheid met het Unierecht vragen kunnen rijzen.

- 31 In dat arrest maakt de Corte costituzionale een onderscheid naargelang de bepalingen van nationaal recht in strijd zijn met Unierechtelijke bepalingen met rechtstreekse werking dan wel zonder rechtstreekse werking. Dienaangaande wordt in het aangehaalde arrest verklaard dat „indien het interne recht niet strookt met een Unierechtelijke bepaling, de rechter – ingeval het conflict niet door middel van uitlegging of in voorkomend geval door een prejudiciële verwijzing kan worden opgelost – de Unierechtelijke bepaling met directe werking rechtstreeks toepast, waardoor hij zowel voldoet aan het beginsel van voorrang van het Unierecht als aan het beginsel dat een rechter uitsluitend aan de wet is onderworpen (artikel 101 van de Italiaanse grondwet) [...]. Andersom rijst, indien een bepaling van nationaal recht afwijkt van een Unierechtelijke bepaling zonder rechtstreekse werking, de vraag of die bepaling van nationaal recht verenigbaar is met de grondwet, ten aanzien waarvan uitsluitend de Corte [costituzionale] bevoegd is, zonder dat eerst hoeft te worden nagegaan of sprake is van onverenigbaarheid met het Unierecht”.
- 32 Aangaande het Handvest van de grondrechten van de EU erkent de Corte costituzionale dat, gelet op het feit dat de daarin verankerde rechten grotendeels overlappen met de in de Italiaanse grondwet gegarandeerde rechten, „de mogelijkheid bestaat dat schending van een recht van een persoon schending oplevert van zowel de in de grondwet [...] neergelegde waarborgen als de in het Handvest vastgestelde grondrechten van de Unie, zoals laatstelijk – met betrekking tot het legaliteitsbeginsel inzake strafbare feiten en straffen – het geval was [in het arrest van het Hof van Justitie van 5 december 2017, M.A.S. en M.B., C-42/17, EU:C:2017:936]”. Gelet op deze overwegingen stelt de Corte costituzionale vast dat „schendingen van persoonlijke rechten een maatregel ‚erga omnes’ van de Corte costituzionale vereisen”, die „oordeelt in het licht van nationale en eventueel Europese parameters (op grond van de artikelen 11 en 117 van de Italiaanse grondwet), [...] opdat de door het aangehaalde Handvest van de grondrechten gewaarborgde rechten worden uitgelegd in overeenstemming met de constitutionele tradities [...]”.
- 33 De verwijzende rechter benadrukt dat dit standpunt deels afwijkt van het eerdere standpunt van de Corte costituzionale, dat laatstelijk tot uitdrukking is gekomen in de beschikkingen nr. 194 en nr. 195 van 20 juli 2016, volgens welke „de door het Hof van Justitie geformuleerde beginselen ten aanzien van bepalingen die het voorwerp uitmaken van een grondwettelijke toetsing door een rechter, rechtstreeks worden opgenomen in het nationale recht en de waarde hebben van jus superveniens [...]”.
- 34 Gelet op het arrest nr. 269/2017 van de Corte costituzionale is de verwijzende rechter van oordeel dat de beslissingen van het Hof van Justitie alleen rechtstreekse werking binnen de nationale rechtsorde kunnen hebben wanneer het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie wordt toegepast, waarvan

[REDACTED]

artikel 31, lid 2, en artikel 47 in de tweede prejudiciële vraag zijn ingeroepen. Volgens de verwijzende rechter blijft de werkelijke waarde van het Handvest en de arresten van het Hof van Justitie waarin de in het Handvest verankerde rechten worden uitgelegd, evenwel onduidelijk, vooral gelet op de twee gewezen arresten in de zaak [REDACTED] (arresten van 8 september 2015, [REDACTED] C-105/14, EU:C:2015:555, en 5 december 2017, M.A.S. en M.B., C-42/17, EU:C:2017:936). In dit verband merkt de verwijzende rechter op dat de Italiaanse constitutionele orde geen beginselen bevat die in de weg kunnen staan aan de rechtstreekse werking, in casu, van het arrest waarin het Hof van Justitie eventueel tot de vaststelling komt dat de Italiaanse wettelijke regeling indruist tegen het primaire Unierecht.

Derde prejudiciële vraag

- 35 De verwijzende rechter is van oordeel dat, gelet op artikel 7 van richtlijn 2003/88/EG, junctis clause 2, punt 1, en clause 4, punten 1, 2 en 4, van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, de vrederechter als een werknemer met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd moet worden aangemerkt, en voor vrederechters bijgevolg dezelfde arbeidsvoorwaarden moeten gelden als voor gewone rechters, die vergelijkbare werknemers in vaste dienst zijn. Volgens de verwijzende rechter zijn er namelijk geen objectieve redenen in de zin van clause 4, punt 1 en/of punt 4, van genoemde raamovereenkomst die zich ertegen verzetten dat de door vrederechters verrichte arbeid, op financieel en fiscaal vlak, wordt gelijkgesteld met die van gewone rechters.
- 36 Ter ondersteuning van die stelling brengt de verwijzende rechter een aantal bepalingen van nationaal recht in herinnering waaruit blijkt dat voor de toegang tot en de uitoefening van het ambt van vrederechter voorwaarden gelden die vergelijkbaar zijn met en soms zelfs identiek zijn aan die welke voor gewone rechters gelden. Uit de aangehaalde bepalingen volgt immers dat vrederechters, met het oog op hun indiensttreding, met succes een selectieprocedure moeten doorlopen waarop een stageperiode volgt, dat zij, net zoals gewone rechters, een ambtsgebied toegewezen krijgen overeenkomstig de wettelijke bepalingen en dat zij gehouden zijn de organisatorische maatregelen van de CSM en de dienstorders van de voorzitter van de Tribunale na te leven. Het ministero di Giustizia beschikt ten aanzien van vrederechters over ruime bevoegdheden op organisatorisch vlak en op het vlak van toezicht en kan eventuele onregelmatigheden aan de bevoegde tuchtinstanties melden. Vrederechters die hun deontologische verplichtingen niet naleven, vallen onder de tuchtbevoegdheid van de CSM. De uitoefening van het ambt van vrederechter is in wezen onverenigbaar met enige andere vorm van arbeid of met de uitoefening van een politiek mandaat. Om de vier jaar hebben vrederechters een beoordelingsgesprek met de CSM. Voor vrederechters gelden dezelfde regels inzake civiele aansprakelijkheid als voor gewone rechters. Ook inzake een aantal praktische aspecten betreffende inning van vergoedingen en aangifte van de inkomsten, die op fiscaal vlak uitdrukkelijk zijn gelijkgesteld met de inkomsten van werknemers, gelden voor beiden dezelfde regels.

- 37 De verwijzende rechter komt derhalve tot de slotsom dat, los van de terminologie die wordt gebruikt door de Italiaanse wetgever, die de vrederechter omschrijft als „honorair rechter”, het geen twijfel lijdt dat de door laatstgenoemde verrichte activiteit, net als die van gewone rechters, onder de publieke arbeidsverhoudingen onder gezag, te weten onder de publiekrechtelijke dienstbetrekking, valt.
- 38 De verwijzende rechter merkt voorts op dat, anders dan in de zaak die aanleiding heeft gegeven tot het arrest van het Hof van Justitie van 1 maart 2012, ██████████ C-393/10, EU:C:2012:110, dat betrekking had op de arbeidsregeling van deeltijdse rechters in het Verenigd Koninkrijk, de door een vrederechter verrichte werkzaamheid in wezen de kenmerken vertoont van een voltijdse arbeidsbetrekking. Dit wordt bevestigd door het bijzonder hoge aantal (gemiddeld 1 123) civiele procedures en strafprocedures dat iedere vrederechter jaarlijks behandelt. Dat aantal is dermate hoog dat vrederechters geen andere beroepsactiviteiten kunnen uitoefenen.
- 39 Ter ondersteuning van de stelling dat vrederechters werknemers zijn, verwijst de verwijzende rechter naar de rechtspraak van het Hof van Justitie, volgens welke bij de omschrijving van het begrip „werknemer” in de zin van het Unierecht moet worden uitgegaan van objectieve criteria die, wat de rechten en plichten van de betrokkenen betreft, kenmerkend zijn voor de arbeidsverhouding (arrest van 9 juli 2015, ██████████ C-229/14, EU:C:2015:455, punt 34). Voorts is het vaste rechtspraak van het Hof van Justitie dat het hoofdkenmerk van deze arbeidsverhouding is gelegen in de omstandigheid dat een persoon gedurende bepaalde tijd voor een andere persoon en onder diens gezag prestaties verricht in ruil voor een salaris (onder andere arresten van 21 februari 2013, LN, C-46/12, EU:C:2013:97, punt 40, en 4 december 2014, FNV Kunsten Informatie en Media, C-413/13, EU:C:2014:2411, punten 34-36).
- 40 De verwijzende rechter komt tot de slotsom dat het volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie volkomen irrelevant is dat in het nationale recht de door vrederechters verrichte activiteit wordt beschouwd als „honorair” en dat dus ten aanzien van laatstgenoemden toepassing dient te worden gegeven aan het „pro rata temporis”-beginsel, volgens welk de door vrederechters ontvangen vergoeding moet worden bepaald op basis van de vergoeding waarop gewone rechters – de vergelijkbare werknemers in vaste dienst – recht hebben.
- 41 In zijn arrest van 29 november 2017, ██████████ C-214/16, EU:C:2017:914, heeft het Hof van Justitie bovendien erkend dat degene die heeft gewerkt op basis van een „contract als zelfstandige op commissiebasis” – zoals voornamelijk het geval is bij de vrederechter die als verzoeker optreedt – moet worden aangemerkt als „werknemer” in de zin van richtlijn 2003/88 en recht heeft op een vergoeding voor jaarlijkse vakantie met behoud van loon.
- 42 De verwijzende rechter merkt tevens op dat, anders dan de Commissie in haar schriftelijke opmerkingen in zaak C-472/17 lijkt te betogen, honorair rechters dezelfde taken als gewone rechters verrichten, waarbij het enige verschil tussen

[REDACTED]

deze rechters niet bestaat in de beperkte financiële waarde van de geschillen die zij behandelen maar in de aangelegenheden ten aanzien waarvan zij bevoegd zijn. Uit een analyse van de procesregels inzake rechterlijke bevoegdheid blijkt immers dat de Italiaanse wetgever geen categorie van zogenaamde „bagatelzaken” heeft vastgesteld, dat wil zeggen zaken van gering belang en met geringe financiële waarde, ten aanzien waarvan de bevoegdheid aan vrederechters wordt toebedeeld, maar de rechtsbedeling hoofdzakelijk heeft georganiseerd op basis van criteria van de bevoegdheid *ratione materiae* en slechts gedeeltelijk op basis van de waarde die in geschil is.

- 43 Tot slot behandelt de verwijzende rechter de vraag betreffende de vaststelling van het bedrag waarop verzoeker recht heeft. De verwijzende rechter vraagt zich met name af of aan verzoeker een salaris moet worden toegekend dat overeenstemt met het salaris dat een gewone rechter met hetzelfde aantal dienstjaren (die dus drie beoordelingsgesprekken heeft gehad) ontvangt, dan wel een lager salaris. In dit verband wijst de verwijzende rechter erop dat de Europese Commissie in haar opmerkingen in zaak C-472/17, waarin zij stelt dat vrederechters moeten worden aangemerkt als met gewone rechters vergelijkbare werknemers in de zin van clause 4 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd „tenzij een verschil blijkt uit de inhoud van de verrichte werkzaamheden en de toegangsvereisten tot hun respectieve ambten”, de voorkeur lijkt te geven aan een functioneel criterium voor de begroting van de vorderingen, dat rekening houdt met de rechtsprekende activiteiten die door de verzoekende partij in concreto worden uitgeoefend. In dit opzicht merkt de verwijzende rechter op dat in de onderhavige zaak uit de inhoud van de verrichte activiteiten of de toegangsvereisten voor de respectieve ambten geen enkel element naar voren komt dat een verschil in behandeling tussen honorair rechters en gewone rechters kan rechtvaardigen.
- 44 Aangaande de verschillende wijzen van toegang tot de ambten, die voor honorair rechters bestaat in een vergelijkend onderzoek dat uitsluitend is gebaseerd op bewijzen van kwalificaties, en voor gewone rechters in een vergelijkend onderzoek op basis van bewijzen van kwalificatie en examens, merkt de verwijzende rechter op dat in zaak C-466/17, die thans bij het Hof van Justitie aanhangig is, een prejudiciële vraag (de eerste prejudiciële vraag) is voorgelegd, die ertoe strekt vast te stellen of dat verschil kan rechtvaardigen dat werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd en vergelijkbare werknemers in vaste dienst verschillend worden behandeld.